

Priopćenje za javnost br.14/

OBJAVLJUJE SE ODMAH

19. svibnja 2014.

MEĐUNARODNI MONETARNI
FOND
700 19th Street, NW
Washington, D. C. 20431 USA

Izvršni odbor MMF-a zaključio je konzultacije u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a s Republikom Hrvatskom

Dana 14. svibnja 2014., Izvršni odbor Međunarodnoga monetarnog fonda (MMF) zaključio je konzultacije u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a¹ s Republikom Hrvatskom.

U Hrvatskoj i dalje vlada neuobičajeno dugotrajna recesija. U 2013. realni BDP se smanjio petu godinu zaredom i sada iznosi manje od 90 posto od razine na kojoj je bio na kraju 2008. Stopa nezaposlenosti porasla je na 17 posto. Domaća potražnja i dalje je niska jer su poduzeća i stanovništvo usredotočeni na smanjenje prevelikih dugova akumuliranih u dvijetisućitima. Izvoz i izravna inozemna ulaganja također su niski zbog duboko ukorijenjenih strukturnih slabosti i slabog rasta u zemljama trgovinskim partnerima. Makropolitike kojima bi se rast mogao brzo oživjeti nisu primjenjive: fiskalna politika više nema prostora za djelovanje, a monetarna je politika ograničena jer tečaj kune prema euru treba održavati stabilnim kako deprecijacija ne bi uzrokovala povećanje vrijednosti duga vezanog uz euro.

Recesija stvara pritisak na javne financije. U 2013. manjak (na gotovinskom načelu) se povećao na približno 5,5 posto BDP-a zbog niskih prihoda te preuzimanja dugova i dospjelih nenaplaćenih potraživanja poduzeća u državnom vlasništvu. Javni dug sada premašuje 60 posto BDP-a i vrlo brzo raste. Zbog takvih kretanja, sve vodeće agencije za utvrđivanje

¹ Na temelju članka IV. Statuta Međunarodnoga monetarnog fonda, MMF održava, obično svake godine, bilateralne razgovore sa zemljama članicama Fonda. Misija Fonda posjećuje dotičnu zemlju članicu, prikuplja gospodarske i financijske informacije i razgovara s dužnosnicima zemlje o gospodarskim kretanjima i gospodarskim politikama zemlje. Nakon povratka u sjedište Fonda, članovi Misije pripremaju izvješće koje je temelj za raspravu Izvršnoga odbora MMF-a.

rejtinga snizile su rejting Hrvatske na razinu nižu od investicijske. Od ove godine fiskalna politika podliježe proceduri pri prekomjernom manjku Europske unije.

Vlada je počela rješavati dugotrajne strukturne probleme, koji uključuju restrukturiranje i/ili privatizaciju poduzeća u državnom vlasništvu, donošenje zakona koji pogoduju ulaganjima, uvođenje postupka izvansudske nagodbe za insolventna poduzeća, smanjenje troškova restrukturiranja radne snage i ublažavanje ograničenja zapošljavanja.

Izgledi su da će u 2014. doći do još jedne kontrakcije od gotovo 1 posto. Realna domaća potražnja ostala bi slaba, zbog slabe potražnje privatnog sektora i fiskalne konsolidacije, a na izvoz bi donekle pozitivno utjecalo predviđeno poboljšanje u europodručju. Inflacija bi ostala niska. U 2015. bi došlo do blagog oporavka jer bi utjecaj razduživanja privatnog sektora počeo slabjeti, a inozemna potražnja bi nastavila jačati. Predviđa se da će dugoročni potencijalni rast iznositi približno 2 posto.

Budući da tradicionalne reakcije fiskalne i monetarne politike nisu ostvarive, restrukturiranje duga privatnog sektora i mjere za privlačenje izravnih inozemnih ulaganja pružaju najbolje izgleda za oživljavanje rasta u kratkoročnom razdoblju do srednjoročnoga. Potrebna je pouzdana i trajna fiskalna konsolidacija kako bi se ojačalo povjerenje u makroekonomsko upravljanje. S obzirom na dugotrajnu slabost gospodarstva, primjereno je produljiti fiskalnu prilagodbu i početi s mjerama koje imaju najmanje negativne posljedice po potražnju. Središnja banka održava povjerenje u stabilnost tečaja ograničenom, ali djelotvornom skupinom instrumenata, no treba nastaviti akumulirati devizne pričuve dok pokrivenost ne bude potpuno u skladu sa standardnim mjerilima adekvatnosti.

Procjena Izvršnog odbora²

Izvršni direktori složili su se s najvažnijim navodima iz ocjene članova Misije. Naveli su da je hrvatsko gospodarstvo i nadalje u recesiji, da je nezaposlenost raširena, fiskalna pozicija pogoršana, a izgledi za kratkoročno razdoblje izloženi negativnim rizicima. Budući da su protucikličke mjere ograničene zbog tečajnog režima i nedostatka prostora za djelovanje fiskalne politike, direktori su potaknuli hrvatske vlasti da obnove fiskalne zaštitne slojeve i poduzmu dublje institucionalne i strukturne reforme za oživljavanje rasta i smanjenje ranjivosti, između ostaloga i ubrzanjem restrukturiranja duga privatnog sektora.

² Nakon završetka rasprave glavni direktor MMF-a, kao predsjednik Izvršnog odbora, sažima mišljenja izvršnih direktora i taj se sažetak daje na uvid vlastima u zemlji članici na koju se odnosi. Objašnjenje kvalificirajućih ocjena koje se koriste u sažecima može se pronaći na adresi: <http://www.imf.org/external/np/sec/misc/qualifiers.htm>.

Direktori su se složili da je za osiguranje održivosti duga potrebna trajna fiskalna konsolidacija. U vezi s prilagodbom uglavnom u početnom razdoblju u kontekstu postupka pri prekomjernom manjku Europske komisije, naglasili su da se fiskalnom politikom u idućem razdoblju treba postići težak kompromis između brzine konsolidacije i njezina usporavajućeg djelovanja na gospodarsku aktivnost. Dodatno, direktori su savjetovali hrvatskim vlastima da naprave sveobuhvatne planove za provedbu fiskalne prilagodbe u srednjoročnom razdoblju kako bi se umanjila neizvjesnost smjera politike i maksimalno povećao utjecaj konsolidacije na povjerenje. U takvom bi se planu trebale razmotriti i prihodne i rashodne mjere, uključujući i suvremen porez na imovinu i reorganizaciju javnih financija na nižim razinama države.

Direktori su općenito podržali planove hrvatskih vlasti da monetarnom politikom očuvaju ciljeve vezane uz tečaj i održavaju adekvatne pričuve. Također su primili na znanje procjenu članova Misije da je realni efektivni tečaj možda umjereno precijenjen, ali naglasili su da je takva procjena nesigurna.

Direktori su pohvalili središnju banku za politiku kapitalizacije banaka kojom je ojačana stabilnost financijskog sustava jer je osigurano da banke imaju velik kapacitet za apsorpiranje gubitaka. Međutim, potaknuli su hrvatske vlasti da i dalje pažljivo prate rizike koji za banke i državu proizlaze iz plasmana poduzećima u državnom vlasništvu.

Direktori su pozdravili napredak u strukturnim reformama, naglasivši ipak da su nužni daljnji naponi za poboljšanje inozemne konkurentnosti i oporavak bilanca u privatnom sektoru. Naglasili su potrebu za reformama za povećanje participacije radne snage, rješavanje rigidnosti tržišta rada, restrukturiranje poduzeća u državnom vlasništvu i poboljšanje poslovne i investicijske klime, osobito reformom pravosudnog sustava. Radnim zakonodavstvom, koje je trenutačno u parlamentarnom postupku, mogao bi se poboljšati kapacitet tržišta rada za prilagođavanje šokovima. Treba također nastaviti s nastojanjima da se osigura brzo i djelotvorno korištenje sredstava EU-a.

Očekuje se da će se sljedeće konzultacije u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a održati u okviru standardnog ciklusa od 12 mjeseci.

Hrvatska: Odabrani ekonomski pokazatelji, 2007. - 2015. 1/

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
							Procj.	Proj.	Proj.
Proizvodnja, nezaposlenost i cijene	(promjena u postotcima, ako nije navedeno drugačije)								
Realni BDP	5,1	2,1	-6,9	-2,3	-0,2	-1,9	-1,0	-0,8	0,5
Doprinosi:									
Domaća potražnja	6,6	3,4	-11,2	-5,3	0,0	-3,3	-1,1	-1,3	0,2
Neto izvoz	-1,5	-1,3	4,2	3,1	-0,2	1,5	0,1	0,5	0,3
Nezaposlenost (anketna, u postotcima)	9,4	8,3	9,0	12,1	13,6	16,1	16,6	16,8	17,1
Stopa inflacije mjerena indeksom potrošačkih cijena (prosječna)	2,9	6,1	2,4	1,0	2,3	3,4	2,2	0,5	1,1
Prosječne mjesečne nominalne plaće	6,2	7,1	2,2	-0,4	1,5	1,0	0,8
Štednja i investicije	(kao postotak BDP-a)								
Domaće investicije	31,4	33,4	27,6	23,6	22,8	21,9	21,3	20,1	20,3
U tome: Investicije u fiksni kapital	26,2	27,4	24,5	20,8	19,6	18,6	18,4	18,3	18,7
Domaća štednja	24,2	24,5	22,4	22,4	21,9	21,8	22,6	21,7	21,3
Država	3,9	3,2	0,2	-1,5	-1,9	-0,8	-2,6	-1,0	0,2
Ostali domaći sektori	20,3	21,3	22,3	23,9	23,8	22,7	25,2	22,7	21,1
Operacije proračuna opće države 2/									
Prihodi opće države	39,8	39,2	39,0	38,2	37,4	38,4	37,9	40,3	40,7
Rashodi opće države	40,8	40,1	42,2	42,7	42,0	41,7	43,4	44,2	44,4
Nedefinirane mjere (EDP)	0,8
Saldo proračuna opće države	-1,0	-0,9	-3,3	-4,5	-4,6	-3,3	-5,4	-4,0	-2,9
Saldo proračuna opće države (širi obuhvat) 3/	-3,1	-2,3	-5,5	-5,4	-5,2	-4,2	-5,9	-4,5	-3,3
Ciklički prilagođeni saldo	-2,3	-2,6	-2,3	-3,4	-3,9	-2,1	-4,5	-3,0	-2,0
Strukturni saldo (izračun MMF-a)	-2,3	-2,6	-2,3	-3,4	-3,9	-2,1	-4,5	-3,4	-2,6
Dug opće države	32,9	29,3	35,8	42,6	47,4	54,0	60,0	64,7	66,8
Novac i krediti 4/	(na kraju razdoblja, promjena u postotcima)								
Krediti banaka ostalim domaćim sektorima	15,4	13,3	0,4	4,4	4,6	-5,4	-2,2	-2,1	...
Ukupna likvidna sredstva	18,5	4,7	0,1	3,0	1,6	3,2	2,9	3,8	...
Kamatne stope 5/ 7/	(prosječni razdoblja, u postotcima)								
Prosječna kamatna stopa na depozite u kunama (bez val. klauzule)	2,3	2,8	3,2	1,8	1,7	1,9	1,5	1,4	...
Prosječna kamatna stopa na kredite u kunama (bez val. klauzule)	9,3	10,1	11,6	10,4	9,7	9,5	9,2	8,6	...
Prosječna kamatna stopa na kredite s val. klauzulom	6,3	7,5	8,1	8,1	7,3	7,0	6,8	6,9	...
Platna bilanca	(u mil. EUR, ako nije navedeno drugačije)								
Saldo tekućih transakcija	-3.151	-4.255	-2.408	-582	-389	-40	564	695	444
Kao postotak BDP-a	-7,3	-9,0	-5,1	-1,1	-0,9	-0,1	1,3	1,6	1,0
Kapitalne i financijske transakcije	5.192	5.399	4.418	1.804	1.882	397	2.268	363	634
Inozemna izravna ulaganja, neto (kao postotak BDP-a)	8,0	6,9	3,3	1,3	2,4	2,5	1,3	1,8	2,1
Ukupno stanje	722	-330	896	84	401	46	1.844	71	90
Dug i pričuve	(na kraju razdoblja; u mil. EUR, ako nije navedeno drugačije)								
Bruto međunarodne pričuve	9.307	9.121	10.376	10.660	11.195	11.236	12.908	12.978	13.068
U postotku kratkoročnog duga (prema preostalom razdoblju do dospelja)	106	67	75	66	72	88	89	107	104
U mjesecima uvoza robe i nefaktorskih usluga u sljedećoj godini	4,7	6,1	7,0	6,8	7,2	7,4	8,4	8,1	7,6
Neto međunarodne pričuve	7.349	7.967	9.365	9.644	10.374	10.483	12.205	12.275	12.365
Pričuve (fiksno, kao postotak RAM-a) 6/	89,5	72,2	81,3	79,1	82,8	86,4	98,3	100,0	100,8
Omjer servisiranja inozemnog duga i izvoza (u postotcima)	58,4	53,7	85,6	71,6	77,6	76,3	66,1	76,8	65,9
Ukupni inozemni dug (kao postotak BDP-a)	77,7	85,0	99,1	101,1	103,9	102,9	106,1	104,3	101,0
Neto inozemni dug (kao postotak BDP-a)	40,6	51,4	62,7	66,1	66,5	65,6	68,7	67,0	63,6
Tečaj									
Tečaj kune prema euru, na kraju razdoblja 8/	7,3	7,4	7,3	7,4	7,5	7,6	7,6	7,6	...
Tečaj kune prema euru, prosjek razdoblja 8/	7,3	7,2	7,3	7,3	7,4	7,5	7,6	7,7	...
Realni efektivni tečaj (indeks potrošačkih cijena, promjena u postotcima) 4/ 9/	0,7	4,6	1,2	-2,6	-2,1	-1,9	2,5	1,9	...
Dodatne informacije:									
Nominalni BDP (u mil. EUR)	43.380	47.537	44.770	44.428	44.195	43.686	43.645	43.518	44.203
Proizvodni jaz (u postotcima potencijalnog)	3,2	4,2	-2,2	-2,6	-1,6	-2,8	-2,3	-2,2	-2,1
BDP po stanovniku (2012., WEO): 12,829 USD	Postotak stanovništva ispod granice siromaštva (2004.): 11,1								
Kvota (2010.): 365 mil. SPV (563 mil. USD)									

Izvori: Hrvatske vlasti i procjene članova Misije

1/ Prema novoj metodologiji ESA95, revidirani podaci uključuju procjene sive ekonomije, stambene rente i usluga financijskog posredovanja indirektno mjenjenih (UFPIM). Podaci nacionalnih računa za razdoblje 1995. - 2008. revidirani su 2009., a podaci za razdoblje 2008. - 2011. revidirani su 2012.

2/ Definicija gotovine.

3/ Obuhvaća saldo HBOR-a i saldo HAC-a (umanjen za transfere države).

4/ Posljednji podaci odnose se na stanje u siječnju 2014.

5/ Ponderirani prosjek, sva dospelja. Krediti s valutnom klauzulom uglavnom su indeksirani uz euro.

6/ MMF, 2011., Assessing Reserve Adequacy, IMF Board Paper 11/31, Washington: Međunarodni monetarni fond.

7/ Posljednji podaci se odnose na stanje u veljači 2014.

8/ Posljednji podaci odnose se na stanje u ožujku

9/ Pozitivna promjena znači deprecijaciju i obrnuto.